

בין חלומות, החלמה ומלחמה. היום שאחרי

written by תא"ל במיל"אפי איתם | 08.09.2025

החלום הוא כנפי הרוח שעליהן מתרוממת כל המציאות, ובלעדיו היא מקרטעת, מסורבלת ונכה. בלעדי החלום אין בשביל מה לקום בבוקר. כל גדולי עולם, לכל אורך ההיסטוריה, מאברהם אבינו, פרעה, מלך כוזר, הרצל ובן-גוריון, הביאו לתוך עולם ההחלטות המעשיות את תבונת החלום כתובנה יסודית, מכוננת ומארגנת של כל ההחלטות הפוליטיות, הביטחוניות והלאומיות. וכפי שניסח זאת בדורותינו מרטין לותר קינג: יש לי חלום.

תחושת המועקה של הדיכטומיה בין חלום למציאות, בין הזויים משיחיים לאנשים ריאליים, רציונליים, פרקטיים, היא מועקת חיינו כיחידים וכאומה [1] ובעת מלחמה, מועקה זו הופכת להיות קיומית ממש. הפיכת חוכמת החלום והחזון למשהו מסוכן, מטורף, הזוי [2] זו גזרה שגם הנשמה וגם הגוף אינם יכולים לעמוד בה לאורך זמן. בצה"ל קיימו בעבר ניסוי במניעת שינה, שבו התברר שצוות טנק מיומן איבד את יכולתו לתפקד באופן קוהרנטי ולבצע תיאום פעולה משותפת אחרי פרק זמן קצר של חוסר שינה. ידועה גם שיטת חקירות של מניעת שינה, שבה אדם מוכן למסור הכל תמורת שניות ספורות של תנומה. ומה יש בשינה הזאת? אין זו מנוחת הגוף [3] שהרי הוא יושב על כיסאו [4] אלא המפגש עם החלום, עם המרחבים שנפרשים בו והאופק שמזדהר בו.

ללא חלום איננו יכולים להחלים. ובתקופת ריפוי [5] הנדרשת לנו כל כך כעת [6] החלימה היא יסוד ההחלמה. אנו זקוקים לחלום אישי ולחלום לאומי כדי לפגוש מחדש את צינור השכל הנוסף, הבונה את פשר הפרטים הקטנים שנראים פעמים רבות כסבך חסר משמעות ומיואש. החלימה והלחימה הן משזרת אחת, וכל מה שאנו קוראים לו מוטיבציה [7] הוא השיח בין החלום לבין מה שמעבר, עד כדי מסירת הנפש. בלי החלום, אי-אפשר להבין ולהוביל אנשים אל סיכון חייהם.

העיסוק הכמעט אובססיבי בתיאור וסיפור דמותו של היום שאחרי היא ביטוי עמוק לצורך בייעוד ובמשמעות, אולם לא פעם אנו חשים שהשער הזה נעול בפנינו, ולאו דווקא מחוסר נתונים בנוגע לאותו היום. ההנחה שיש קווים פשוטים בין מעשה ההווה לדמות המחר היא הנחה פשטנית ומאכזבת, שכן המחר הוא מצרף של היום ושל החלום על מחרתיים. אנו צריכים לדון לא רק מאין אנו באים, אלא לאן ראוי להגיע, ובהיעדר דיון שכזה הופך השיח על ה"כאן ועכשיו" לחזות הכל. כך נפרץ כר נרחב לבהלת הזמן האוזל, חלונות ההולכים ונסגרים.

מדינת ישראל היא הוויית אמת מוצקה, היא קיימת, היא נוכחת. אך עלינו לזכור כי ההווה הזאת מתקיימת מכוח חלום, חזון וייעוד [8] שמזינים ומצווים מאחורי הפעולות המעשיות של חיי היומיום. ובאין חזון [9] נפערת בנו המופרעות העמוקה שאנחנו חשים וחווים, שלא פעם אנו תולים אותה בפוליטיקאים או בתקשורת, אך למעשה היא תחושה קולקטיבית של היעדר חלום. היום שאחרי כולו חלום, כולו חזון, כולו לוט בערפילי העתיד [10] אך הוא כבר מעצב את ההווה, ועוד איך.

תובנות החלום, בניגוד לתובנות הדרשנים, האנליסטים והחוקרים, באות אלינו מבחוץ. הן אינן סך כל הפרטים המצטברים, אלא גילוי, כמעט נבואי. צריך להתאמן בחלימה, לפנות לה מקום, אחרת אנו שבים שוב ושוב לקבל החלטות שגויות [?] גם בעידן של מדידה, מחקר ואלגוריתמים מתקדמים. התרבות המערבית נאבקת בעת ובעונה אחת בין רציונליות של עמק הסיליקון לבין היסטריית המונים מבוהלת, כאילו היו גן של ילדים נטושים. על מדינת ישראל, לעומת זאת, לקום ולהתייצב במלוא קומתה [?] בקומת המעשה, המדע והידע, ובקומת החזון, החלום והידיעה הבאה מן האינסוף. ובקוממיות הזו, שמוסר עמוק בצידה, ייבנה בניין מדינתי-לאומי-מוסרי שלאורו יתרפאו עמים רבים. כך היינו בכל הדורות, בשיא גלותנו המרה והחשוכה, וביתר שאת כעת, כאשר אנו אומה חופשית, יהודית וייעודית [?] בידינו לחשל את כלי התקווה הלאומי והעולמי. על כך שווה לחלום, על זה ראוי ללחום.

פורסם באתר Ynet, בתאריך 8 בספטמבר 2025.